In zaak 170/82,

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag van het Tribunal de commerce te Bourg-en-Bresse, in het aldaar aanhangig geding tussen

OFFICE NATIONAL DE COMMERCIALISATION DES PRODUITS VITI-VINICOLES, te Algiers,

en

SOCIÉTÉ À RESPONSABILITÉ LIMITÉE LES FILS D'HENRI RAMEL, te Charnoz-Meximieux,

om een prejudiciële beslissing, enerzijds over de uitlegging van de gemeenschapsbepalingen inzake de vaststelling van de referentie- en aanbiedingsprijs franco-grens bij de invoer in een Lid-Staat van wijn uit een derde land en de invloed van de monetair compenserende bedragen op die prijsmechanismen, en anderzijds over de geldigheid in het licht van het gemeenschapsrecht van een overeenkomst waarbij verweerster zich heeft verbonden de door haar ontvangen compenserende bedragen aan verzoekster door te betalen,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Derde kamer)

samengesteld als volgt: U. Everling, kamerpresident, Mackenzie Stuart en Y. Galmot, rechters,

advocaat-generaal: P. VerLoren van Themaat
griffier: J. A. Pompe, adjunct-griffier

het navolgende

ARREST

De feiten

De feiten, het procesverloop en de krachtens artikel 20 van 's Hofs Statuut-EEG ingediende schriftelijke opmerkingen kunnen worden samengevat als volgt:

I — De feiten en het procesverloop

Na leveringen van wijn aan de Société Les Fils d'Henri Ramel te Charnoz (hierna: Ramel) bood de Algerijnse industrieel-commerciële overheidsinstelling Office national de commercialisation des produits viti-vinicoles, die onder meer is belast met het in de handel brengen van Algerijnse wijn (hierna: het ONCV), Ramel facturen aan ten bedrage van respectievelijk FF 623 698,90 en 72 670,35, zijnde de sommen die Ramel als monetaire compensatie had ontvangen.

De overeenkomsten op grond waarvan die leveringen werden uitgevoerd, bepaalden onder de rubriek „overeengekomen prijzen": „De koper zal elk bedrag dat hem bij wege van monetaire compensatie door het ONIVIT wordt toegekend rechtstreeks op de rekening van de verkoper storten, op grond van de daartoe opgemaakte aanvullende factuur. Daar het compenserend bedrag wordt vastgesteld op de dag van invoer, verbindt de koper zich ertoe dit aan de verkoper mee te delen zodra de wijn is ingeklaard, en hem daartoe een kopie van het ter bestemming door de douane opgestelde DRANCEE-document over te leggen.

Tot 1978 paste Ramel die contractuele bepalingen toe, en stortte zij regelmatig de krachtens bedoelde clausule als monetair compenserende bedragen verschuldigde sommen.

Sinds mei 1978 evenwel betaalde zij weliswaar de elders in de contracten overeengekomen prijs, doch weigerde zij het ONCV de monetair compenserende bedragen door te betalen, op grond dat een dergelijke betaling tegen de gemeenschapsregeling, met name de regels voor de vaststelling van de referentieprijzen franco-grens, indruiste, en de aangehaalde clausule onwettig en nietig was. Nu Ramel niet langer bereid was de monetair compenserende bedragen door te betalen, daagde het ONCV haar voor het Tribunal de Commerce te Bourg-en-Bresse tot betaling van de litigieuze sommen.

Bij vonnis van 11 juni 1982 heeft deze rechterlijke instantie de behandeling van de zaak geschorst en het Hof de volgende twee prejudiciële vragen voorgelegd:

„1. Mag het verkoopbureau van een Maghreb-land wijn uitvoeren naar een Lid-Staat van de Gemeenschap tegen invoerprijzen die lager zijn dan de referentieprijs, wanneer op die wijn geen volledige of verlaagde douanerechten worden geheven?

Zo neen: mag het dan, om aan de toepassing van dat voorschrift te ontkomen, bedingen dat de weder-

partij — importeur in een EEG-land — de bij de invoer ontvangen monetair compenserende bedragen doorbetaalt om achteraf tegenover de Gemeenschap te kunnen bewijzen dat de gefactureerde prijs overeenkomt met de referentieprijs?

2. Kunnen de door een importeur in een EEG-land ontvangen monetair compenserende bedragen in de referentieprijs zijn begrepen?

   Zo neen, wat is dan de waarde van een overeenkomst tussen een verkoopbureau van een Maghreb-land en een Franse importeur, waarbij deze laatste wordt verplicht de compenserende bedragen aan het verkoopbureau door te geven met het oog op het bewijs dat de referentieprijs in acht is genomen?"

De verwijzingsbeschikking is op 21 juni 1982 ter griffie van het Hof ingeschreven.

Krachtens artikel 20 van 's Hofs Statuut-EEG zijn schriftelijke opmerkingen ingediend door het ONCV, verzoeker, vertegenwoordigd door P. Arnaud, advocaat te Parijs; Ramel, verweerster, vertegenwoordigd door J. en C. Imbach, advocaten te Straatsburg; en de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur J.-C. Séché als gemachtigde.

Het Hof heeft, op rapport van de rechter-rapporteur en gehoord de advocaat-generaal, besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan.

Het heeft het ONCV en Ramel echter uitgenodigd, vóór de terechtzitting de volgende vraag te beantwoorden:

In welk van de volgende drie methodes voorzag de door partijen toegepaste overeenkomst:

Eerste methode:

— de eerste factuur betreft de referentieprijs franco-grens, die door de Franse importeur volledig wordt betaald;

— de aanvullende factuur van het ONCV betreft een som gelijk aan de monetair compenserende bedragen die de Franse importeur van het ONIVIT heeft ontvangen.

Tweede methode:

— de eerste factuur betreft de referentieprijs franco-grens, maar de Franse importeur betaalt aan de exporteur slechts deze som verminderd met een schatting van de later te ontvangen monetair compenserende bedragen;

— de aanvullende factuur betreft een som gelijk aan de monetair compenserende bedragen die de Franse importeur daadwerkelijk heeft ontvangen.

Derde methode:

— de eerste factuur betreft de referentieprijs franco-grens, verminderd met een schatting van de monetair compenserende bedragen die de Franse importeur later zal ontvangen;

— de aanvullende factuur betreft een som gelijk aan de monetair compenserende bedragen die de importeur heeft ontvangen, zodra die precies bekend zijn.

Bij beschikking van 1 december 1982 heeft het Hof krachtens artikel 95, paragrafen 1 en 2, van het Reglement voor de procesvoering de zaak naar de Derde kamer verwezen.

II — Schriftelijke opmerkingen, ingediend krachtens artikel 20 van 's Hofs Statuut-EEG.

1. *Ramel*, verweerster voor het Tribunal de Commerce te Bourg-en-Bresse, betoogt dat het ONCV in de praktijk voor elke uitvoer meerdere facturen opmaakte, waaronder met name:

— een officiële factuur betreffende de leveringsprijs van de wijn, referentieprijs franco-grens, bestemd voor de douane van het land van invoer;

— een tweede, na invoer opgemaakte „aanvullende" factuur, betreffende de monetair compenserende bedragen, die de Franse handelaar eerst behoefde te betalen nadat deze door de bevoegde instelling waren gestort en waarvan het bedrag niet bekend kon zijn op het ogenblik van invoer.

Zo was volgens haar, ondanks de officiële facturering, de bij de invoer daadwerkelijk verlangde prijs lager dan de referentieprijs franco-grens. Deze laatste werd slechts bereikt wanneer de importeur, na de inklaring van de ingevoerde wijn, de door de bevoegde instelling bij de invoer aan de handelaar gestorte monetair compenserende bedragen maanden later doorbetaalde aan het ONCV.

Na te hebben herinnerd aan de communautaire bepalingen die volgens haar de referentieprijzen, de aanbiedingsprijzen franco-grens en de compenserende heffing beheersen (verordening nr. 816/70 van de Raad van 28 april 1970, PB L 99, van 1970, blz. 1; verordening nr. 974/71 van de Raad van 12 mei 1971, PB L 106 van 1971, blz. 1; verordeningen nrs. 648 en 649/73 van de Commissie van 1 mei 1973, PB L 64 van 1973, blz. 1; verordening nr. 1463/73 van de Commissie van 30 mei 1973, PB L 146 van 1973, blz. 1), stelt de firma Ramel dat Algerije volgens de toepasselijke verordeningen de aanbiedingsprijs franco-grens in acht moet nemen zoals die is vastgesteld aan de hand van de in aanmerking te nemen gegevens (prijs van de wijn, vrachtprijs, douanerechten, bijkomende kosten), met uitzondering van de monetair compenserende bedragen die door de Lid-Staat van invoer aan de importeur van wijn uit die landen kunnen worden toegekend.

Volgens haar slaat de door het ONCV ontworpen methode geen acht op deze regeling, en leidt zij tot het toestaan van wijninvoer tegen een lagere prijs dan de prijs franco-grens.

Zij concludeert daaruit, dat in het communautaire vlak het ONCV — een overheidsinstelling met het monopolie van de wijnhandel —, door haar dergelijke standaardcontracten op te leggen zonder dat zij de inhoud ervan kon bespreken, „haar opzettelijk in dwaling heeft gebracht", te meer daar het ONCV de EEG-regeling zeker moest kennen. Volgens Ramel had de schending door het ONCV van de communautaire bepalingen inzake referentieprijzen moeten leiden tot betaling van de volledige rechten van het gemeenschappelijk buitentarief, tot intrekking van de aan Algerije toegekende preferentiële voordelen en tot toepassing van strenge douanerechtelijke sancties, daar het ONCV een inbreuk op de communautaire douaneregeling heeft gemaakt die de communautaire en nationale openbare orde raakt.

Volgens Ramel heeft dit tot gevolg dat het ONCV, dat de aanbiedingsprijs franco-grens niet in acht heeft genomen, achteraf geen monetair compenserende bedragen kan vorderen krachtens een overeenkomst die het heeft opgelegd en die op schending van dwingend gemeenschapsrecht rust.

Ramel beklemtoont, dat de feiten die tot 's Hofs arrest van 13 februari 1980 (zaak

74/79, Office de commercialisation et d'exportation, Jurispr. 1980, blz. 239) hebben geleid, verschillen van de onderhavige, daar in het toen aan het Hof ter beoordeling voorgelegde geval ervan moest worden uitgegaan, dat de partijen de referentieprijs franco-grens in acht hadden genomen.

Om deze reden geeft Ramel het Hof in overweging, de gestelde vragen te beantwoorden als volgt:

— De eerste vraag, een verkoopbureau van een derde land mag geen wijn uitvoeren naar een Lid-Staat tegen een invoerprijs die lager is dan de referentieprijs. Het kan evenmin achteraf tegenover de Gemeenschap bewijzen de referentieprijs in acht te hebben genomen door een contractuele bepaling die zijn wederpartij — importeur in een Lid-Staat — verplicht, hem de ontvangen monetair compenserende bedragen door te betalen.

— De tweede vraag: in de communautaire verordeningen worden de monetair compenserende bedragen niet genoemd als element dat bij de vaststelling van de referentieprijs franco-grens in aanmerking kan worden genomen. Bijgevolg heeft de verplichting voor de Franse handelaar om deze monetair compenserende bedragen aan het Algerijnse export-bureau door te betalen, een ongeoorloofde oorzaak. Het staat aan de nationale rechterlijke instantie daaraan de uit de toepasselijke nationale wetgeving voortvloeiende rechtsgevolgen te verbinden.

2. Het *ONCV*, verzoeker voor het Tribunal de Commerce te Bourg-en-Bresse, voert aan dat geen bepaling van gemeenschapsrecht de exporteur uit een derde land verbiedt, zich de door de communautaire importeur ontvangen monetair compenserende bedragen te laten doorbetalen. Zoals het Hof in zijn arrest van 13 februari 1980 voor recht heeft verklaard, „behoort de vraag of het monetair compenserend bedrag dat door degene die de douaneformaliteiten vervult, is ontvangen, moet worden terugbetaald aan zijn contractspartner, tot het gebied van het verbintenissenrecht en niet tot dat van het gemeenschapsrecht".

In casu staat echter vast, dat Ramel zich contractueel heeft verbonden, de ontvangen monetair compenserende bedragen aan het ONCV door te betalen.

Het ONCV beklemtoont dat, waar geen enkele bepaling van gemeenschapsrecht werd geschonden, in elk geval geen sprake kan zijn van „nietigheid van openbare orde". Het voegt er enerzijds aan toe, dat niet is bewezen dat in de overeenkomsten tussen het ONCV en Ramel de communautaire referentieprijzen niet in acht zijn genomen, en anderzijds dat, zelfs aangenomen dat een verkoop de gemeenschapsbepalingen inzake de referentieprijs zou hebben geschonden, de communautaire mechanismen in de verhouding EEG-communautaire importeur correcties aanbrengen, die geen rechtstreeks gevolg hebben voor de contractuele betrekkingen tussen de importeur en zijn wederpartij uit een derde land.

Volgens het ONCV is het overigens nutteloos, dat het Hof de aldus geformuleerde vraag beantwoordt. De redenering achter deze prejudiciële vraag gaat immers enerzijds uit van de opvatting, dat de tussen Ramel en het ONCV geslo-

ten overeenkomsten de referentieprijs franco-grens hadden kunnen schenden, en anderzijds van de hypothese dat een dergelijke schending de nietigheid van de contractuele clausule tot doorbetaling van de monetair compenserende bedragen zou meebrengen. Daar beide premissen echter onjuist zijn, is de beantwoording van de aldus gestelde prejudiciële vraag zinloos en zonder praktisch belang.

In de eerste plaats immers, aldus het ONCV, werden alle litigieuze overeenkomsten normaal uitgevoerd, en werden de importen van Algerijnse wijn steeds op de voorgeschreven wijze aan de Franse douane aangegeven, zonder dat ooit een inbreuk op de gemeenschapsregeling werd vastgesteld.

In de tweede plaats beïnvloedt een eventuele schending van de communautaire referentieprijs geenszins de draagwijdte van de contractuele verplichtingen van partijen. Zo zou bij verkoop onder de referentieprijs franco-grens de importeur geen aanspraak kunnen maken op de verlaging met 80 % van de douanerechten bij invoer van Algerijnse wijn, de volledige douanerechten moeten dragen en de door de gemeenschapsregeling opgelegde heffingen moeten betalen. Het ONCV beklemtoont, dat op het gebied van de invoer het gemeenschapsrecht alleen de handelaar die met de douane van een Lid-Staat in contact staat, rechtstreeks raakt. Mitsdien kan de niet-inachtneming van de referentieprijs franco-grens in elk geval slechts bepaalde verplichtingen ten laste van de firma Ramel bij de binnenkomst van de waar in de Gemeenschap meebrengen, doch geen enkele invloed hebben op de geldigheid van de overeenkomst tussen het ONCV en de firma Ramel.

Om deze redenen is het ONCV van mening, dat er voor het Hof geen termen aanwezig zijn om zich uit te spreken over de vraag, in hoeverre moet worden aangenomen dat de referentieprijs al dan niet in acht is genomen, daar het antwoord niet relevant is voor de oplossing van het geschil.

Subsidiair wil het ONCV echter aantonen, dat de doorbetaling van de monetair compenserende bedragen aan de exporteur uit een derde land geen schending van de regel van de communautaire referentieprijs inhoudt. Daartoe zet het de toepasselijke regeling uiteen en beroept het zich, wat met name de wijnbouw betreft, op artikel 17, lid 3, van verordening nr. 1380/75 van de Commissie van 29 mei 1975 (PB L 139 van 1975, blz. 37), gewijzigd bij verordening nr. 1577/76 van de Commissie van 30 juni 1976 (PB L 172 van 1976, blz. 57), dat bepaalt:

„3. Bij invoer uit derde landen wordt aangenomen dat de referentieprijzen franco-grens in de sector wijn in acht zijn genomen, indien de aanbiedingsprijs van het betrokken produkt

a) vermeerderd bij appreciatie van de munteenheid van de invoerende Lid-Staat,

b) verminderd bij depreciatie van deze munteenheid

met het in de volgende alinea bedoelde bedrag, niet lager is dan de betrokken referentieprijs franco-grens.

Het in de vorige alinea bedoelde bedrag is het monetaire compenserende bedrag dat van toepassing is in het intracommunautaire handelsverkeer."

Het ONCV betoogt dat wanneer de importeur in de Gemeenschap monetair compenserende bedragen ontvangt, die in mindering zullen worden gebracht op de aan de exporteur uit het derde land betaalde prijs zodat hij er het voordeel van behoudt, de werkelijke kostprijs ge-

lijk is aan de contractueel bedongen prijs verminderd met de sommen gestort als monetair compenserende bedragen. Daar de monetair compenserende bedragen, die van nature fluctueren, bij het sluiten van de overeenkomst niet precies bekend kunnen zijn, is er, wil men tegen de minimumprijs verkopen, geen ander middel om de referentieprijs franco-grens in acht te nemen, dan het effect van de positieve monetair compenserende bedragen te bevriezen door te bedingen dat de verkoopprijs uiteenvalt in enerzijds een vooraf bepaald gedeelte (de referentieprijs franco-grens), en anderzijds een later berekend bedrag, namelijk het monetair compenserend bedrag, vastgesteld op de dag van invoer. Op deze wijze zal de door de communautaire importeur gedragen last bij invoer niet onder het communautair voorgeschreven peil kunnen liggen.

Derhalve vormt de clausule tot doorbetaling van de door de importeur ontvangen monetair compenserende bedragen volgens het ONCV zeker geen „inbreuk" op het gemeenschapsrecht, doch een geoorloofd middel om de inachtneming van de referentieprijs franco-grens en het nuttig effect van de gemeenschapsregeling te verzekeren.

Mitsdien is het ONCV van mening, dat de vraag van de verwijzende rechter moet worden beantwoord als volgt:

a) Het staat partijen vrij, contractueel te bedingen dat Ramel aan het ONCV de naar aanleiding van haar overeenkomsten met laatstgenoemde ontvangen compenserende bedragen zal doorbetalen;

b) De gestelde prejudiciële vraag behoeft niet te worden beantwoord voor zover het opgeworpen vraagstuk van gemeenschapsrecht geen invloed heeft op de draagwijdte van de contractuele verplichtingen van partijen;

c) In elk geval is de verplichting voor Ramel, om aan het ONCV de naar aanleiding van haar overeenkomsten met laatstgenoemde ontvangen monetair compenserende bedragen door te betalen, niet in strijd met de gemeenschapsregeling. Zij vormt juist een geoorloofd middel om de inachtneming van de referentieprijs franco-grens te verzekeren.

3. *De Commissie* meent dat de aan het Hof gestelde prejudiciële vragen uit een dubbel oogpunt kunnen worden onderzocht:

— enerzijds wat de bepalingen van de op de wijnbouw en de litigieuze importen toepasselijke regelingen betreft,

— anderzijds de draagwijdte van de contractuele betrekkingen tussen het verkoopbureau van het derde land en de Franse importeur.

a) Gezien de datum van de betrokken importen (1978), zijn de volgende communautaire bepalingen van toepassing:

— ter zake van de wijnimportregeling: verordening nr. 816/70 van de Raad van 28 april 1970 (PB L 99 van 1970, blz. 1), die bepaalt dat jaarlijks een referentieprijs wordt vastgesteld, waarbij wordt uitgegaan van de „oriëntatieprijzen" van de meest representatieve soorten wijn van de communautaire produktie, verhoogd met de kosten die moeten worden gemaakt om communautaire wijn in hetzelfde handelsstadium te brengen als ingevoerde wijn. Die referentieprijzen maken deel uit van de regeling van het handelsverkeer met derde landen en vormen in dit kader

een van de elementen waarover de Gemeenschap beschikt om verstoringen van de interne wijnmarkt, te wijten aan aanbiedingen op de wereldmarkt tegen abnormale prijzen, te voorkomen. Is de aanbiedingsprijs franco-grens van een wijn, verhoogd met de douanerechten, lager dan de referentieprijs, dan wordt op de invoer van deze wijn een compenserende heffing gelegd, die gelijk is aan het verschil tussen beide prijsniveaus. Bovendien werden voor de invoer van courante wijnen uit Algerië de douanerechten bij verordening nr. 1287/76 van de Raad van 28 mei 1976 (PB L 141 van 1976, blz. 1) met 80 % verlaagd.

— ter zake van de invloed van de monetair compenserende bedragen op de inachtneming van de referentieprijs bij de invoer van wijn: artikel 17, lid 3, van verordening nr. 1380/75 van de Commissie van 29 mei 1975, gewijzigd bij verordening nr. 1577/76 van de Commissie van 30 juni 1976.

— de Commissie leidt daaruit af, dat de prijzen franco-grens worden beschouwd als in acht genomen, zodra voor de ingevoerde wijn de aanbiedingsprijs in Franse franken, verminderd met het negatieve monetair compenserend bedrag, niet lager is dan de referentieprijs franco-grens omgezet in Franse franken tegen de groene koers; dat het de importeur is, die bij het vervullen van de douaneformaliteiten een overeenkomst heeft over te leggen, waarvan het aanbod aan deze voorwaarden voldoet; en tenslotte dat de in aanmerking te nemen prijs wel degelijk die is van de overeenkomst, bestaande uit de oorspronkelijk gefactureerde prijs, krachtens de contractuele clausule vermeerderd met het door het ONIVIT toegekende monetair compenserend bedrag. Deze clausule is dus niet in strijd met het gemeenschapsrecht.

b) Voor wat de draagwijdte van de contractuele betrekkingen tussen de verkoper uit het derde land en de importeur betreft, verwijst de Commissie naar vorenbedoelde zaak 74/79, waarin het Hof heeft geoordeeld dat de communautaire monetaire regeling op landbouwgebied, inzake compenserende bedragen enkel betrekking heeft op de verhouding tussen de handelaar en het overheidsorgaan dat het monetair compenserend bedrag heft dan wel toekent, en dat men daarbuiten op het gebied komt van de contractuele betrekkingen die volgens het nationale recht worden geregeld. Bijgevolg valt de vraag of het monetair compenserend bedrag door de handelaar aan zijn contractspartner moet worden doorbetaald, onder de contractuele betrekkingen en niet onder het gemeenschapsrecht.

Volgens de Commissie heeft dit tot gevolg, dat Ramel de onrechtmatigheid van haar overeenkomst met het ONCV niet kan baseren op een beweerde schending van het gemeenschapsrecht door de litigieuze clausule: deze valt immers niet onder het gemeenschapsrecht.

Mitsdien stelt de Commissie het Hof voor, de prejudiciële vragen van de verwijzende rechter te beantwoorden als volgt:

Bij de invoer uit derde landen van tot de wijnsector behorende produkten worden de referentieprijzen franco-grens beschouwd als in acht genomen, telkens wanneer voor het betrokken produkt de aanbiedingsprijs, vermeerderd met het positieve, dan wel verminderd met het negatieve monetair compenserend be-

drag, niet lager is dan de referentieprijs franco-grens.

De beoordeling van een tussen het verkoopbureau van een derde land en een importeur in een Lid-Staat van de Gemeenschap overeengekomen bepaling, dat deze laatste aan eerstgenoemde de monetair compenserende bedragen zal doorbetalen, valt niet onder het gemeenschapsrecht.

III — Schriftelijke opmerkingen, ingediend in antwoord op de vraag van het Hof

a) Ramel, die eerst in het kort aan de communautaire wijnimportregeling herinnert, is van mening dat de door het Hof genoemde methodes geen van alle de omstandigheden van de handelstransacties tussen Ramel en het ONCV precies weergeven.

Zij erkent tenslotte, dat de volgende methode werd toegepast:

— de eerste factuur betrof de referentieprijs franco-grens, die door de Franse importeur volledig werd betaald;

— de aanvullende factuur betrof een som, gelijk aan de monetair compenserende bedragen die de importeur had ontvangen.

Voor het overige herhaalt Ramel haar conclusies en blijft zij erbij, dat deze „hybridische" methode ertoe leidde dat bij de invoer in Frankrijk de aanbiedingsprijs franco-grens, volgens de facturen, lager was dan de referentieprijs franco-grens, daar bij de invoer de referentieprijs, waarop het gehele stelsel van monetair compenserende bedragen berust, niet in acht was genomen.

b) Het ONCV wijst erop, dat de door de partijen overeengekomen en toegepaste methode de eerste van de drie in 's Hofs vraag beschreven methodes was:

— de eerste factuur betrof een prijs, gelijk aan of hoger dan de referentieprijs franco-grens, en deze in de overeenkomst vermelde prijs werd door de importeur volledig betaald;

— vervolgens werd een aanvullende factuur verzonden, ten bedrage van de door de Franse importeur van het ONIVIT ontvangen monetaire compensaties, zodat de in werkelijkheid door deze handelaar gedragen last tenminste gelijk was aan de referentieprijs franco-grens.

IV — Mondelinge behandeling

Ter terechtzitting van 24 februari 1983 zijn mondelinge opmerkingen gemaakt door het Office national, vertegenwoordigd door P. Arnaud, advocaat te Parijs; Les Fils d'Henri Ramel, vertegenwoordigd door J. Imbach, advocaat te Straatsburg; en de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door J.-C. Séché als gemachtigde en door V. Groebner als deskundige.

De Commissie, vertegenwoordigd door J.-C. Séché als gemachtigde, heeft opmerkingen gemaakt die de strekking van haar schriftelijke conclusies lichtjes wijzigen.

De nieuwe conclusies van de Commissie kunnen worden geformuleerd als volgt:

„1. In de onderhavige zaak kunnen, met het oog op het geschil dat de verwijzende rechter heeft te beslechten, contractuele verplichtingen tot doorbetaling aan de exporteur van een som gelijk aan het monetair compenserend bedrag dat geldt op de dag van vervulling der douaneformaliteiten, niet in strijd worden geacht met het gemeenschapsrecht.

2. Een handelstransactie die, naast een voorschot gelijk aan de referentieprijs franco-grens, bovendien ook een variabel saldo omvat, dat, naar de handelaars zijn overeengekomen, gelijk moet zijn aan het monetair compenserend bedrag dat geldt op de dag van vervulling van de inklaringsformaliteiten, is verenigbaar met het gemeenschapsrecht, indien uit het resultaat blijkt dat de aanbiedingsprijs tenminste gelijk is aan de referentieprijs franco-grens.

3. Onder voorbehoud dat de referentieprijzen franco-grens in acht worden genomen, en slechts in die mate, valt de beoordeling van een tussen het verkoopbureau van een derde land en een importeur in een Lid-Staat van de Gemeenschap overeengekomen bepaling, dat deze laatste aan eerstgenoemde de monetair compenserende bedragen zal doorbetalen, niet onder het gemeenschapsrecht."

De advocaat-generaal heeft ter terechtzitting van 24 maart 1983 conclusie genomen.

V — Verzoek van Ramel tot heropening van de mondelinge behandeling

Bij brief van 8 maart 1983, ingeschreven ter griffie van het Hof op 10 maart daaropvolgende, heeft Ramel conclusies ingediend „met het oog op de heropening van de mondelinge, en zo nodig van de schriftelijke behandeling, overeenkomstig artikel 61 van 's Hofs Reglement voor de procesvoering van 4 december 1974".

Na kennis te hebben genomen van deze brief en te hebben vastgesteld, dat zij reeds over alle gegevens beschikt om de in deze zaak gestelde vragen te kunnen beantwoorden, heeft de Derde kamer besloten aan dit verzoek geen gevolg te geven.

In rechte

1 Bij vonnis van 11 juni 1982, ingekomen ten Hove op 21 juni daaropvolgende, heeft het Tribunal de commerce te Bourg-en-Bresse (Ain) krachtens artikel 177 EEG-Verdrag twee prejudiciële vragen gesteld, betreffende de uitlegging van de gemeenschapsbepalingen inzake de vaststelling van de referentie- en aanbiedingsprijs franco-grens bij invoer in een Lid-Staat van wijn uit een derde land en de invloed van de monetair compenserende bedragen op die prijsmechanismen (onder meer verordening nr. 816/70 van de Raad van 28 april 1970, PB L 99 van 1970, blz. 1, en verordening nr. 1380/75 van de Commissie van 29 mei 1975, PB L 139 van 1975, blz. 37,

gewijzigd bij verordening nr. 1577/76 van de Commissie van 30 juni 1976, PB L 172 van 1976, blz. 57), alsmede de geldigheid, in het licht van het gemeenschapsrecht, van een in een overeenkomst tussen twee handelaars opgenomen clausule inzake de doorbetaling van monetair compenserende bedragen.

2 Deze vragen zijn opgeworpen in een geding tussen de Algerijnse industrieel-commerciële overheidsinstelling Office National de Commercialisation des Produits Viti-vinicoles, die onder meer is belast met het in de handel brengen van Algerijnse wijn (hierna: het ONCV), en de Société à responsabilité limitée Les Fils d'Henri Ramel, te Charnoz-Meximieux (hierna: Ramel).

3 Ramel voert in Frankrijk wijn in uit Algerije, die zij betrekt van het ONCV. De koopcontracten bepalen onder de rubriek „overeengekomen prijzen":

„De koper zal elk bedrag dat hem bij wege van monetaire compensatie door het ONIVIT wordt toegekend rechtstreeks op de rekening van de verkoper storten, op grond van de daartoe opgemaakte aanvullende factuur. Daar het compenserende bedrag wordt vastgesteld op de dag van invoer, verbindt de koper zich ertoe dit aan de verkoper mee te delen, zodra de wijn is ingeklaard . . ."

4 Tot 1978 paste Ramel deze contractuele bepalingen toe, en stortte zij krachtens bedoelde clausule regelmatig de als monetair compenserende bedragen verschuldigde sommen. Sinds mei 1978 evenwel betaalde zij weliswaar de elders in de contracten overeengekomen prijs, doch weigerde zij het ONCV de som gelijk aan de monetair compenserende bedragen door te betalen, onder meer stellende dat een dergelijke betaling zou indruisen tegen de gemeenschapsregeling en dat voornoemde clausule zowel onwettig als nietig was.

5 Gezien deze weigering, en na Ramel facturen te hebben aangeboden ten bedrage van door haar ontvangen monetaire compensaties, daagde het ONCV Ramel voor het Tribunal de commerce te Bourg-en-Bresse tot betaling van de litigieuze bedragen.

6 Bij vonnis van 11 juni 1982 heeft deze rechterlijke instantie de behandeling van de zaak geschorst, en besloten, het Hof de volgende twee prejudiciële vragen te stellen:

„1. a) Mag het verkoopbureau van een Maghreb-land wijn uitvoeren naar een Lid-Staat van de Gemeenschap tegen invoerprijzen die lager zijn dan de referentieprijs, wanneer op die wijn geen volledige of verlaagde douanerechten worden geheven?

b) Zo neen: mag het dan, om aan de toepassing van dat voorschrift te ontkomen, bedingen dat de wederpartij — importeur in een EEG-land — de bij invoer ontvangen monetair compenserende bedragen doorbetaalt om achteraf tegenover de Gemeenschap te kunnen bewijzen dat de gefactureerde prijs overeenkomt met de referentieprijs?

2. a) Kunnen de door een importeur in een EEG-land ontvangen monetair compenserende bedragen in de referentieprijs zijn begrepen?

b) Zo neen: wat is dan de waarde van een overeenkomst tussen een verkoopbureau van een Maghreb-land en een Franse importeur, waarbij deze laatste wordt verplicht de compenserende bedragen aan het verkoopbureau door te geven met het oog op het bewijs dat de referentieprijs in acht is genomen?"

De conclusie van het ONCV, dat de gestelde vragen geen antwoord behoeven

7 Het ONCV heeft aangevoerd dat, nu geen enkele inbreuk op de gemeenschapsregeling werd gepleegd of vastgesteld, een eventuele schending van de communautaire referentieprijs geen invloed heeft op de draagwijdte van de contractuele verplichtingen van de partijen, en het antwoord op de gestelde vraag dus in elk geval onbelangrijk is voor de oplossing van het geschil, het Hof niet behoeft te antwoorden op de prejudiciële vragen zoals zij door de verwijzende rechter zijn geformuleerd.

8 Zoals herhaaldelijk werd geoordeeld, staat het niet aan het Hof, zich uit te spreken over de opportuniteit van het verzoek om een prejudiciële beslissing. In het kader van de taakverdeling tussen de nationale rechterlijke instanties en het Hof overeenkomstig artikel 177 EEG-Verdrag staat het immers aan

de nationale rechter — de enige die de feiten en de door partijen aangevoerde argumenten rechtstreeks kent en verantwoordelijk is voor de te geven beslissing — met volledige kennis van zaken te beoordelen, of de in het voor hem aanhangige geschil opgeworpen rechtsvragen relevant zijn en of een prejudiciële uitspraak noodzakelijk is om vonnis te kunnen wijzen.

Het antwoord op vraag 1 a) van de verwijzende rechter

9 De nationale rechter verzoekt het Hof, te verduidelijken of het verkoopbureau van een Maghreb-land wijn mag uitvoeren naar een Lid-Staat tegen een invoerprijs die lager is dan de communautaire referentieprijs, wanneer op deze wijn geen douanerechten worden geheven.

10 Krachtens artikel 9 van verordening nr. 816/70 van de Raad van 28 april 1970, houdende aanvullende bepalingen inzake de gemeenschappelijke ordening van de wijnmarkt en in casu van toepassing, worden voor wijn jaarlijks referentieprijzen vastgesteld, uitgedrukt in rekeneenheden per graad/hectoliter of per hectoliter, waarbij wordt uitgegaan van de oriëntatieprijzen van de meest representatieve soorten van de communautaire produktie; voor elke wijn waarvoor een referentieprijs wordt vastgesteld, wordt een aanbiedingsprijs franco-grens berekend voor alle invoer; indien de aanbiedingsprijs franco-grens van een wijn lager is dan de referentieprijs, wordt een compenserende heffing geïnd, die gelijk is aan het verschil tussen de referentieprijs en de aanbiedingsprijs franco-grens.

11 Bovendien is, krachtens artikel 13 van de Interimovereenkomst tussen de Europese Economische Gemeenschap en de Democratische Volksrepubliek Algerije, opgenomen in bijlage bij verordening nr. 1287/76 van de Raad van 28 mei 1976 (PB L 141 van 1976, blz. 1), de verlaging van de douanerechten bij invoer in de Gemeenschap van wijn van verse druiven uit Algerije ook afhankelijk van de voorwaarde, dat de bij invoer toegepaste prijzen tenminste gelijk zijn aan de communautaire referentieprijzen.

12 Uit het onderzoek van die bepalingen, in hun onderlinge samenhang beschouwd, volgt dat op bedoelde vraag moet worden geantwoord, dat die

bepalingen zich ertegen verzetten dat een verkoopbureau van een derde land, zoals Algerije, wijn uitvoert naar een Lid-Staat van de Gemeenschap tegen een aanbiedingsprijs franco-grens die lager is dan de referentieprijs voor die wijn. In een dergelijk geval zou een compenserende heffing moeten worden geïnd, die gelijk is aan het verschil tussen de referentieprijs en de aanbiedingsprijs franco-grens.

Het antwoord op de overige vragen van de verwijzende rechter

13 Het komt het Hof voor, dat de vragen 1 b), 2 a) en 2 b) het probleem aan de orde stellen van de invloed van de monetair compenserende bedragen op de boven onderzochte prijsmechanismen en de verenigbaarheid van de litigieuze contractuele bepalingen met het gemeenschapsrecht. Daar die prejudiciële vragen nauw samenhangen, zijn er termen aanwezig om ze gelijktijdig te onderzoeken en te beantwoorden.

14 Artikel 17, lid 3, van verordening nr. 1380/75, zoals gewijzigd bij artikel 1 van verordening nr. 1577/76 en in het hoofdgeding van toepassing, bepaalt:

„3. Bij invoer uit derde landen wordt aangenomen dat de referentieprijzen franco-grens in de sector wijn in acht zijn genomen, indien de aanbiedingsprijs van het betrokken produkt

a) vermeerderd bij appreciatie van de munteenheid van de invoerende Lid-Staat,

b) verminderd bij depreciatie van deze munteenheid met het in de volgende alinea bedoelde bedrag, niet lager is dan de betrokken referentieprijs franco-grens.

Het in de vorige alinea bedoelde bedrag is het monetaire compenserende bedrag dat van toepassing is in het intracommunautaire handelsverkeer."

15 Uit deze bepaling volgt, dat de monetair compenserende bedragen, naar gelang de munteenheid van de Lid-Staat van invoer is geapprecieerd of gedeprecieerd, respectievelijk bij de aanbiedingsprijs franco-grens moeten

worden opgeteld of ervan moeten worden afgetrokken, en dat slechts aan de bepalingen van het gemeenschapsrecht is voldaan, wanneer het resultaat van deze bewerking hoger is dan of gelijk aan de referentieprijs franco-grens.

16 In casu blijkt uit de schriftelijke opmerkingen van partijen zoals zij in de loop van de mondelinge behandeling zijn verduidelijkt, dat het ONCV Ramel bij invoer eerst de referentieprijs franco-grens factureerde, die op het ogenblik van de verkoop uiteraard bekend was, en dat Ramel deze eerste factuur onmiddellijk betaalde. Nadien, toen de monetair compenserende bedragen voor deze verkoop precies bekend waren, bood het ONCV Ramel een aanvullende factuur aan, voor een som gelijk aan de monetair compenserende bedragen die deze laatste had ontvangen.

17 In deze hypothese, waar het ging om invoer in een land met een gedeprecieerde munteenheid, moest, wanneer de handelaars tegen de minimumprijs wilden verkopen, de aanbiedingsprijs franco-grens tenminste gelijk zijn aan de referentieprijs franco-grens, vermeerderd met de aan die invoer verbonden monetair compenserende bedragen.

18 Is dus de aanbiedingsprijs franco-grens gelijk aan of hoger dan de referentieprijs franco-grens vermeerderd met de monetair compenserende bedragen, en wordt hij door de importeur onmiddellijk betaald, dan vallen de contractuele clausules inzake de doorbetaling van de monetair compenserende bedragen door de Franse importeur aan de Algerijnse exporteur, gelijk het Hof reeds in het arrest van 13 februari 1980 (zaak 74/79, Samavins, Jurispr. 1980, blz. 239) heeft geoordeeld, niet onder het gemeenschapsrecht, maar behoren zij tot het gebied van de contractuele betrekkingen, die door nationaal recht worden beheerst.

19 Omgekeerd is, wanneer de importeur bij de invoer slechts een bedrag gelijk aan de referentieprijs franco-grens heeft betaald, terwijl de verkoop moet geschieden op een niveau waarop de aanbiedingsprijs franco-grens gelijk is aan de referentieprijs franco-grens vermeerderd met de monetair compenserende bedragen, slechts aan bedoelde gemeenschapsbepalingen voldaan, wanneer de Franse importeur aan de Algerijnse exporteur een som doorbetaalt gelijk aan de monetair compenserende bedragen.

20 Bijgevolg kan in deze hypothese van verkoop tegen de minimumprijs, waar het hieraan verbonden monetair compenserend bedrag dat geldt op de dag van vervulling van de inklaringsformaliteiten slechts na de verkoop bekend kan zijn, een contractuele clausule inzake de doorbetaling van een som gelijk aan het monetair compenserend bedrag niet worden beschouwd als strijdig met het gemeenschapsrecht, waarvan zij juist de nakoming wil verzekeren.

21 Op de vragen 1 b), 2 a) en 2 b) van de verwijzende rechter moet dus worden geantwoord, dat wanneer tegen de minimumprijs wordt verkocht, artikel 17, lid 3, van verordening nr. 1380/75, zoals gewijzigd bij artikel 1 van verordening nr. 1577/76, aldus moet worden uitgelegd, dat indien de importeur bij invoer slechts een bedrag gelijk aan de referentieprijs franco-grens heeft betaald, terwijl de verkoop moet geschieden op een niveau waarop de aanbiedingsprijs franco-grens gelijk is aan de referentieprijs franco-grens vermeerderd met de monetair compenserende bedragen, de Franse importeur slechts aan bedoelde gemeenschapsbepalingen voldoet, indien hij aan de Algerijnse exporteur een som doorbetaalt gelijk aan de monetair compenserende bedragen, wanneer die precies bekend zijn, en dat een contractuele clausule inzake de doorbetaling van een som gelijk aan de monetair compenserende bedragen in dat geval dan ook niet kan worden beschouwd als strijdig met het gemeenschapsrecht, waarvan zij juist de nakoming wil verzekeren.

Kosten

22 De kosten door de Commissie wegens indiening harer opmerkingen bij het Hof gemaakt, kunnen niet voor vergoeding in aanmerking komen. Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen.

HET HOF VAN JUSTITIE (Derde kamer),

uitspraak doende op de door het Tribunal de commerce te Bourg-en-Bresse bij vonnis van 11 juni 1982 gestelde vragen, verklaart voor recht:

1. Artikel 9 van verordening nr. 816/70 van de Raad van 28 april 1970 juncto artikel 13 van de Interimovereenkomst tussen de Europese Economische Gemeenschap en de Democratische Volksrepubliek Algerije, opgenomen in bijlage bij verordening nr. 1287/76 van de Raad, verzet zich ertegen dat een verkoopbureau van een derde land, zoals Algerije, wijn uitvoert naar een Lid-Staat van de Gemeenschap tegen een aanbiedingsprijs franco-grens die lager is dan de referentieprijs voor die wijn. In een dergelijk geval zou een compenserende heffing moeten worden geïnd, die gelijk is aan het verschil tussen de referentieprijs en de aanbiedingsprijs franco-grens.

2. Wanneer tegen de minimumprijs wordt verkocht, moet artikel 17, lid 3, van verordening nr. 1380/75, zoals gewijzigd bij artikel 1 van verordening nr. 1577/76, aldus worden uitgelegd, dat indien de importeur bij de invoer slechts een bedrag gelijk aan de referentieprijs franco-grens heeft betaald, terwijl de verkoop moet geschieden op een niveau waarop de aanbiedingsprijs franco-grens gelijk is aan de referentieprijs franco-grens vermeerderd met de monetair compenserende bedragen, de Franse importeur slechts aan bedoelde gemeenschapsbepalingen voldoet, indien hij aan de Algerijnse exporteur een som doorbetaalt, gelijk aan de monetair compenserende bedragen, wanneer die precies bekend zijn, en dat een contractuele clausule inzake de doorbetaling van een som gelijk aan de monetair compenserende bedragen in dat geval dan ook niet kan worden beschouwd als strijdig met het gemeenschapsrecht, waarvan zij juist de nakoming wil verzekeren.

Everling Mackenzie Stuart Galmot

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 28 april 1983.

De griffier
voor deze

H. A. Rühl

hoofdadministrateur

De president van de Derde kamer

U. Everling